

किलकिञ्चित न० किल अलीकेन ईषत् चितं रचितम् ।
 “स्मितगुष्करदितहसितवासक्रोधमनादीनाम् । साङ्ख्यं
 किलकिञ्चितमभीष्टतमसङ्गमादिजाड्यपीत्” सा० दर्पणोक्ते
 स्त्रीणां भावभेदे यथा “पाणिरोधमविरोधितवाञ्छं
 भर्त्सनाश्च मधुरस्मितगर्भाः । कामिनश्च कृते कर-
 भोरुर्हारि गुष्करदितञ्च ह्रस्वेऽपि” भाषः “त्वयि वीर !
 विराजते परं दमयन्तीकिलकिञ्चितं किल” नैष० ।

किलकिला स्त्री किल-क प्रकारे द्विवल्गु टाप् । १ हर्षध्वनौ
 त्रिका० । “ततः किलकिलाशब्दस्तस्मिन् वदति पार्थिवे”
 भा०आ०३१अ । “जितशतवदर्पस्य प्रतिज्ञापूर्णाकृतः ।
 वीरस्य गर्जितं सिंहनादः किलकिला तथा” इत्युक्ते
 वीरस्य २सिंहनादे च विश्वः

किलाट पु० “नष्टदुग्धस्य पक्षस्य पिण्डं प्रोक्तः किलाटकः”
 इति भावप्र० परिभाषिते विश्वथितदुग्धस्य पाकेन घनीभूते
 पिण्डाकारे पदार्थे । तद्गुणान्मुक्तं तत्रैव यथा
 “पेयुषञ्च किलाटश्च क्षीरपाकं तथैव च । तत्रापिण्ड इमे-
 ष्टप्रा वृंहणा बलवर्जनाः । गुरवः श्लेष्मला हृद्या वा-
 तपित्तविनाशनाः । दीप्तान्नौ च विनिद्राणां विद्रुधौ चा-
 तिपूजिताम् । गुरुः किलाटोऽनिलहा पुंस्त्वनिद्रापदः
 स्रुतः” । ततः स्वार्थे क । किलाटक तत्कार्ये । कूर्चिकायां
 क्षीरविकारभेदे स्त्री हेमच० गौरा० डीप् । [वृद्धेहारा०]

किलाटिन् पुं किलति किल-क, अट-णिनि कर्म्म० । वंश
 किलात पुं किल-श्रौक्त्रे क किलमतति अत-अण् ।
 ऋषिभेदे तस्य गोत्रापत्यम् विदा० अण् । कैलात तद्गोत्रा-
 पत्ये पुंस्त्री० “किलाताकुली इति हासुरब्रह्मावासतः” ।
 शत० ब्रा० १,१,४,१४,

किलास न० किल वस्त्रे ककिलमस्यति अस+अण् १ सिद्धरोगे
 (कुली) तदस्वास्ति अच् । २ तद्विशिष्टे त्रि० “चन्द्रमसे कि-
 लासम्” यजु० ३०,२१ । “किलासं सिद्धरोगवन्मम्”
 वेददी० सिद्ध च क्षुद्रकुष्ठभेदः यथाह सुश्रुतः “क्षुद्रकुष्ठमत
 जडं वक्ष्याम इत्युपक्रमे “कण्डुन्वितं च तमपाकि सिद्ध
 विद्यान्तु प्रायश्च जडं काये” इति तस्य लक्षणादिकसङ्घा
 “किलासमपि कुष्ठविकल्प एव । तन्निविधं वातेन पित्तेन
 श्लेष्मणा चेति । कुष्ठकिलासयोरन्नरन्वगतमेव किलास-
 मपरिस्त्रावि च । तद्वातेन मण्डलमरुणं परुषं परिध्वंसि
 च; पित्तेन पद्मपत्रप्रतीकाशं सपरिटाहञ्च । श्लेष्मणापि
 श्वेतं स्निग्धं बल्लवं कण्डूमञ्च । तेषु सन्मण्डलमन्ने-
 जातं रक्तरोम चाऽवाध्यमनिग्धञ्च । कुष्ठेषु रक्तवज्-

सङ्कोचस्वापस्वेदशोफभेदकौ मण्डलरोपवाता वातेन । पा-
 कावदरणाङ्गुलिपतनकर्म्म नासाभङ्गाच्चिरोगसत्वोत्पत्तयः
 पित्तेन । कण्डूवर्षभेदशोफास्त्रावगौरवाणि श्लेष्मणा” ।
 किलासन्न पु० किलासं हन्ति हन्-टक् । (काकरोल)
 ख्याते वृक्षे हेमच० ।

किलासनाशन त्रि० किलासं नाशयति नश-णिच्-ल्यु ।
 सिद्धरोगनाशके औषधादौ “आसुरी चक्रे प्रथमेदं कि-
 लासभेषजमिदं किलासनाशनम्” अथ० १,२४,२ ।

किलासिन् त्रि० किलासमस्यथे इनि (कुली) रोगयुक्ते
 स्त्रियां डीप् ।

किलिञ्च न० किल्य तेऽनेन किलि-इन् ततो जायते जन-ड
 प्रयो०सुम् । १ वीरणादिजाते कटे २ स्त्रव्शदास्त्रिण च जटा०
 त्रिका० पु० । तेन उभयलिङ्गता। स्वार्थे क । कटे काशादि-
 रज्जौ च अमरः । “क्षुस्थान् यवान् निष्पूतान् रात्रौ
 गोमूत्रपर्युषितान्” “महति किलिञ्जे शोषयेत् । आस्तीर्थ्य
 किलिञ्जेऽन्यस्मिन् वा तत्प्रतिरूपके शयानं प्राट्य स्वे-
 दयेत्” सुश्रुतः

किलिम न० किल-इमन् । देवदारुवृक्षे राजनि० ।

किलिन् पु० स्त्री किल-श्रौक्त्रे भावे किप् ततोऽस्यथे
 वा० विनि । घोटके त्रिका० स्त्रियां नान्त्वत्वा डीप् ।

किलिष न० किल-टिषच्-वुक् च । १ पापे २ अपराधे च
 अमरः श्रोगे मेदि० तस्य पापहेतुत्वात् तथात्वम् । “न
 किलिषादीपत्ते बस्त्र आकरः” ऋ० ५, ३५, ४, “क्षीरं यदस्याः
 पीयते तद्वै पितृषु किलिषसु, अथ० ५, १९५ । “अपराधे
 “कोशे लुब्धक ! दोषोऽत्र बिद्यते यदि वालिश ! ।
 अखतन्त्रं च नां ऋथुर्विशं यदचूचुदत् । तस्यैव वचना-
 हृष्टो न कोपेन न काश्यया । तस्य तत् किलिषं लुब्ध !
 विद्यते यदि किलिषसु” इति लुब्धकं प्रति सर्षोक्तिः । पापे
 “यद्यन्यवशनेदेदं कृतं तु, पद्मगाशुभम् । कारणं वै त्वमथत्
 तस्मान्त्वमपि किलिषी” सर्षे प्रति लुब्धकोक्तिः भा०
 आहु० १ अ० । तत्र पूर्ववाक्ये दोषत्वेन कीर्तनात् अपकार-
 परत्वम् । उत्तरत्र अशुभत्वेन कीर्तनात् पापपरत्वम् ।
 “एवं सति न दोषो मे नास्ति बध्यो न किलिषी ।
 किलिषं समवाये स्यात् मन्वसे यदि किलिषसु” तत्रैव ।
 कीर्त्तिभेदके कायिके ४ पापे च । “अप्राचमय किलिषसु”
 यजु० ३५, ११, “किलिषं कीर्त्तिभेदके कायिकं पापसु”
 वेददी० ततः अस्वर्थे इनि । किलिषिन् तद्युक्ते त्रि० ।
 किश(स)र पुं न० किम्+स्व- (शु)-अच् प्रयो० सुगन्धद्रव्यभेदे ।